

Fitxa 4 Paratges: l'albereda de Can Font

Al parc de Can Font l'entorn del Tenes és molt agradable. Vora el riu, especialment al marge dret, hi ha un bosc d'arbres i altres espècies de ribera pròpies del país. Al marge esquerre hi ha un parc, ombrejat per una arbreda de plàtans.

Sempre s'han explicat les llegendes a la vora del foc. Us proposem que llegiu la següent llegenda a l'ombra d'aquests fantàstics arbres que formen l'arbreda del parc de can Font i respireu després de l'excursió feta pel camí fluvial.

De Sant Miquel del Fai, a Riells, s'explica que s'hi troben uns bonics salts d'aigua, i allí s'hi troba un gorg anomenat el gorg de la Goja. La màgia de l'indret ha donat peu a moltes històries i llegendes de dones d'aigua.

Diu que fa molt de temps l'hereu d'una masia es va enamorar d'una dona d'aigua, a la que visitava al gorg del riu on vivia, durant les nits de lluna plena. Finalment es van casar però ella li va posar com a condició que mai l'anomenés "dona d'aigua". Durant molts anys foren feliços i fins i tot van tenir fills. Quan res semblava que podia espatllar la seva felicitat un dia que l'home era de viatge, la dona d'aigua es va encarregar de les feines del camp. Gràcies als seus poders màgics va poder predir que venia una forta pedregada i per això va manar segar els camps abans d'hora. El seu marit, al tornar i veure-ho, li recriminà: "Veus què has fet? Dona d'aigua havies de ser!"

En aquell moment ella va desaparèixer de manera fulminant, sense deixar rastre. Cada dia, però, quan l'home tornava del treball es trobava a la seva filla petita aixecada, arreglada i pentinada. Al preguntar-li a la nena qui la cuidava, aquesta va dir que era la seva mare.

Va decidir quedar-se un matí observant d'amagat, i va poder veure com efectivament, la dona sortia d'un pou proper i s'ocupava de la petita. Després desapareixia altre cop pel pou. Va provar de retenir-la. Fou inútil. La dona va desaparèixer per sempre més.

Fitxa 5 Millores dels rius: els seguiments ecològics

Des del 2011 al nostre poble tenim un camí fluvial. Aquesta ruta es va obrir i senyalitzar dins el Pla de millora de l'espai fluvial del riu Tenes a Santa Eulàlia de Ronçana. Gràcies a això avui en dia podem anar caminant des de la part alta del Tenes, a Sant Miquel del Fai, fins al riu Besòs.

Els camins fluvials ens permeten caminar o anar en bicicleta a la vora del riu tot gaudint de la natura propera i de l'ambient fresc que proporcionen els arbres del bosc de ribera, especialment a l'estiu. Es respira tranquil·litat, però també és un bon lloc per practicar esport. A més, gràcies a ells podem conèixer molts elements del patrimoni cultural i natural del poble.

El Projecte Rius és una iniciativa de l'Associació Hàbitats que persegueix animar a les persones a conservar i millorar els rius. El projecte apropa les persones al riu perquè coneguin com funciona aquest ecosistema, la fauna i la flora que hi viu, així com també els problemes que pateix i què podem fer per millorar-los. Impulsats i dirigits pel Projecte Rius hi ha una bona colla de grups de persones voluntàries a Catalunya, que realitzen inspeccions als rius. Aquests grups es comprometen a fer dues inspeccions anuals d'un tram de riu de 500 metres que ells mateixos han escollit, normalment proper al lloc on viuen.

Les inspeccions s'han de realitzar, una a la primavera (del 15 d'abril al 15 de maig) i l'altra durant la tardor (del 15 de setembre al 15 d'octubre). Un cop s'ha fet la recollida de dades, s'envien al Projecte Rius que recull les dades de tots els grups de voluntaris i voluntàries. Amb aquesta informació farà un informe anual sobre l'estat de salut dels rius i rieres de Catalunya.

El Projecte Rius proporciona el material, la metodologia i la formació inicial per fer aquestes inspeccions. Després el grup (que pot ser una escola, entitat, empresa, administració, família, grup d'amics, ...) es compromet a anar fent aquestes dues inspeccions l'any.

Què us semblaria que els nens i nenes de cicle mitjà de la vostra escola fossin el grup de voluntaris que fan les inspeccions d'un tram del riu Tenes aquí a Santa Eulàlia d'ara en endavant? Aquesta pot ser una tasca a fer per part de tot el cicle mitjà, de manera que enguany tots els nens i nenes de 3r i 4t podrieu aprendre com es fa i, de cara al curs vinent, els que ara feu 3r hauríeu d'ensenyar als més petits com fer aquesta feina.

Si voleu formar un grup de voluntariat i formar part del Projecte Rius, escriviu un correu a voluntariat@associaciohabitats.cat

Fitxa 1 Patrimoni cultural: els recs i les rescloses

Una **resclosa** és un mur fet transversalment en un riu, és a dir, va des d'una riba a l'altra, amb l'objectiu d'aixecar el nivell de l'aigua i derivar part del corrent fora de la seva llera per fer-la arribar a un molí o a un rec. En el cas del riu Tenes al seu pas pel nostre poble, al llarg de la història s'han construït rescloses que s'han mantingut en ús fins ara. En els seus inicis possiblement els materials de què estaven fetes aquestes rescloses eren poc duradors, com ara la fusta, els maons o la pedra natural. Avui en dia són fetes amb ciment, un material molt resistent.

Som davant la resclosa de la Casa Vella o de la Campinya i en aquest punt d'aigües somes i tranquil·les, originat per la mateixa resclosa, podem veure com ha estat colonitzat per moltes plantes aquàtiques com: la boga, la salicària i els penjolls. A finals d'estiu o principis de tardor, és espectacular veure la florida de les nyàmeres o setembres. Aquesta resclosa està formada per una estructura de dos nivells, perpendiculars al riu i reforçada amb un contrafort per costat. El desnivell que suposa aquesta construcció sobre el curs de la riera fa que en aquest punt hi hagi dos salts d'aigua destacats. Al costat de ponent, el mur es perllonga per desviar l'aigua cap al rec, damunt del qual es llegeix "ANY / 1922". Està construïda amb murs de maçoneria revestits amb ciment.

Fotos 1,2 i 3 (d'esquerra a dreta): Resclosa al gual de Sant Isidre o de can Font, Resclosa de la Casa Vella o de la Campinya, Rec de Baix o del molí del Vendrell

Els **recs** permetien distribuir l'aigua del riu desviada per les rescloses, per fer les molinades és a dir fer funcionar els abundants molins de la vora del Tenes o bé per regar les terres, planes, properes al riu. Cal tenir en compte que antigament gairebé tothom es dedicava a l'agricultura, per tant, la presència dels recs i els seu bon manteniment era preocupació de tota la població.

Si continueu caminant, més avall de la resclosa de la Casa Vella o de la Campinya el que veureu és el rec de Baix o del molí del Vendrell, que neix en aquesta resclosa i segueix paral·lel al riu passant per masies notables com Can Ferrarons, can Noguera i Can Corder, fins arribar al molí del Vendrell. Actualment el seu ús és per regar els camps, però antigament també servia per al funcionament del molí.

Altres recs importants al terme són el de Dalt o del molí d'en Barbany, el de can Redissa, el del sot de les Aigües, el del molí d'en Burch o el de can Comes.

Us proposem que feu un reportatge fotogràfic dels recs i rescloses, elements tant importants per entendre el patrimoni hidràulic del municipi. Aquest recull fotogràfic podria servir per avaluar si amb el pas del temps els recs mantenen les seves condicions o no. Les fotos es podrien acompanyar d'una petita fitxa, que recollís les dades del seu estat. A més, també es podria elaborar un mapa dels recs del municipi. Per això caldria comptar amb la col·laboració de veïns i veïnes del poble. Del tipus:

Data:
Element hidràulic:
Nom:
Ubicació:
Localització amb GPS:
Original?
Última reconstrucció feta?
Estat de conservació:
Fotografia: